

Образуване и.г. № 26/2024 г.
Определен съдебен господарски
съд: Соф. Районен съд
10.07.2024

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Бх. № 388

Дата 05.07.2024

И С К А Н Е

от Софийски районен съд , 23 с-в
за обявяване на противоконституционност
на чл. 343в ал.3 от Наказателния кодекс на Република България

Уважаеми Конституционни съдии ,

Със Закон за изменение и допълнение на Наказателния кодекс (ДВ бр. 95/2016 г.) е създадена нова алинея трета към чл. 343в НК.

Посочената разпоредба е предмет на обвинението по нохд 2590/24 г и нохд 17733/23г на СРС , 23 с-в , по които предстои произнасянето на СРС .

По нохд 2590/24 г на СРС , 23 с-в е предявен за разглеждане обвинителен акт на СРП , внесен в СРС на 21.02.2024г. , с обвинение срещу подсъдимия Н в с ЕГН за това , че подсъдимият Н на 11.03.2023 г., около 04,00 ч. в гр. София управлявал МПС - автомобил с номер на рама в срока на изтърпяване на принудителна административна мярка за временно отнемане на свидетелството за управление на моторно превозно средство, наложена със Заповед за прилагане на принудителна административна мярка номер 22-4332-000755/07.02.2023 г., издадена от В - младши автоконтрольор в ОПП-СДВР, упълномощен със заповед № 51 Зз-1618/2018 г. на директора на СДВР - престъпление по чл. 343в ал.3 вр. ал.1 НК . След отправено искане на страните при изслушването им в разпоредително заседание за решаване на делото със споразумение по глава 29 НПК - с протоколно определение на СРС , 23 с-в от 08.04.2024 г. произнасянето на СРС , 23 с-в по въпросите на разпоредителното заседание и искането за решаване на делото със споразумение е насрочено за 10.07.2024 г.

По нохд 17733 /23 г на СРС , 23 с-в е предявен за разглеждане обвинителен акт на СРП , внесен в СРС на 28.12.2023г. , с обвинение срещу подсъдимия Я1 ЕГН

за това , че подсъдимият Я _____ на 10.07.2023 г. около 11.25 часа в гр. София управлявал МПС – автомобил с рег. № _____ в срока на изтърпяване на принудителна административна мярка за временно отнемане свидетелството за управление на моторно превозно средство, наложена му със Заповед за прилагане на принудителна административна мярка чл. 171 т.1 б. „б“ от Закона за движение по пътищата № 2495/22.07.2022 г. на ОПП СДВР , връчена му лично на 22.07.2022г. и влязла в законна сила на 06.08.2022г - престъпление по чл. 343в ал.3 вр. ал.1 НК . След отправено искане на страните при изслушването им в разпоредително заседание за решаване на делото със споразумение по глава 29 НПК - с протоколно определение на СРС , 23 с-в от 06.03. 2024 г. произнасянето на СРС , 23 с-в по въпросите на разпоредителното заседание и искането за решаване на делото със споразумение е отложено за 17.06. 24г. и впоследствие за 28.10. 2024 г.

В съответствие с разпоредбата на чл. 2 ал.1 НК - посочената разпоредба на чл. 343в ал.3 НК се явява приложим закон и предмет на делото по посочените дела на СРС , тъй като е предмет на посочените обвинения пред СРС и е била действаща към датата инкриминираните деяния .

Обявяването на чл. 343в ал.3 НК за противоконституционна законова разпоредба се явява релевантно обстоятелство за приложението на чл. 2 ал.2 НК по посочените дела , тъй като на осн. чл. 151 ал.2 Конституцията разпоредбата няма да бъде приложимо право и ще бъде установен по - благоприятен закон по см. на чл. 2 ал.2 НК .

При разглеждане на нохд 13 261/19г. на СРС , 115 с-в с обвинение по чл. 343в ал.3 от НК настоящият състав на съда е отправил искане до Народното събрание с вх. номер от 03.04.2020г за представяне на мотивите за приемане на ал.3 на чл. 343в от НК със съображения , че мотивите са необходими за тълкуване на разпоредбата относно това обусловено ли е приложението ѝ от предходно административно наказване по чл. 177 ал. 1 т.2 ЗДвП вр. чл. 171 т.1 и т. 4 ЗДвП , каквото предходно административно наказване по чл. 177 ал.1 т.1 и т.2 ЗДвП е предвидено като признак на състава в ал.1 и ал.2 на чл. 343в НК .

В отговор Народното събрание е предоставило : 1. Предложение на двама народни представители от 29.02. 2016г за промени в приет на първо гласуване законопроект за изменение и допълнение на НК . 2. Протокол от заседание на Комисията по правни въпроси от 12.10 2016г в частта относно чл. 343в НК от ЗИД на НК. 3. Доклад на

Комисията по правни въпроси от 02.11. 2016г в частта относно чл. 343в ал.3 НК .

При обсъждане на представените от Народното събрание документи при разглеждане на посочените нохд 17733 /23 г и нохд 2590/24 г на СРС , 23 с-в в съответствие с правомощията на съда за проверка на приложимия закон настоящият състав на СРС прие , че ал.3 на чл. 343в от НК противоречи на чл. 4 ал.1 , чл. 5 ал.3 и чл. 6 ал.2 от Конституцията на РБ и поради това съставът на съда е задължен на осн. чл.150 ал.2 КРБ да отправи искане за обявяване на противоконституционност на посочената разпоредба .

СРС прие, че съществена част от основанията за този извод са обявени от ВКС в приетото за разглеждане от КС по конст. дело 15 /24г искане на ОСНК на ВКС за обявяване на противоречие на текстове на НК със същите разпоредби на чл. 4 ал.1 , чл. 5 ал.3 и чл. 6 ал.2 от КРБ , поради което мотивите в допуснатото за разглеждане от КС искане на ОСНК на ВКС следва по идентичен начин да бъдат релевирани и в настоящото искане за установяване на противоречие с чл. 4 ал.1 , чл. 5 ал.3 и чл. 6 ал.2 КРБ .

Липсват изцяло мотиви за приемането на оспорваната ал.3 на чл. 343в НК .

Представеното мотивирано предложение на двама народни представители от 29.02. 2016г за промени в приет на първо гласуване законопроект за изменение и допълнение на НК е било със съществено различно съдържание от настоящата редакция на ал.3 чл. 343в НК . Предложението е било в изречение първо на чл. 343в НК към останалия текст да се добави текст „ в срока на изтърпяване на принудителна административна мярка за временно отнемане на свидетелството за управление на моторно превозно средство или „ . Според предложението ал.1 на чл. 343в НК е следвало да има следното съдържание : Който управлява моторно превозно средство в срока на изтърпяване на принудителна административна мярка за временно отнемане на свидетелството за управление на моторно превозно средство или в срока на изтърпяване на наказанието лишаване от право да управлява моторно превозно средство, след като е наказан за същото деяние по административен ред, се наказва с лишаване от свобода до три години и с глоба от двеста до хиляда лева . Ал.3 на чл. 343в НК е приета във основа на посоченото предложение , но със съществено различно съдържание и от представените протокол от заседание и доклад на Комисията по правни въпроси не се установяват мотиви , указващи смисъла и целта на съществено различното изменение на НК с приетата ал. 3 на чл. 343в НК . Обсъжданията в посочените

документи по повод разпоредбата на чл. 343в НК са неразбираеми относно същественото им съдържание, а от тях е видно и това, че самите участници в обсъждането не са били запознати с признаците на съставите на престъпленията по изменения чл. 343в НК.

В резултат на така приетото изменение с ал.3 на чл. 343в НК е въведена наказателна отговорност с основание, съществено различно от основанието по ал.1 и ал.2 на чл. 343в НК и от първоначално предложеното от вносителите - въведената наказателна отговорност не е обусловена от обективен признак на престъплението - деецът да е бил наказван за същото деяние по административен ред. Така наказателната отговорност по ал.3 на чл. 343в НК не е обусловена от предходно административно наказване по чл. 177 ал. 1 т.2 ЗДвП вр. чл. 171 т.1 и т. 4 ЗДвП, каквото предходно административно наказване по чл. 177 ал.1 т.1 и т.2 ЗДвП е предвидено като обективен признак на състава съответно в ал.1 и ал.2 на чл. 343в НК. В резултат на това без съответно обсъждане и мотиви с ал.3 на чл. 343в НК е въведена наказателна отговорност за съществуващо административно нарушение по чл. 177 ал.1 т.2 ЗДвП вр. чл. 171 т.1 и т. 4 ЗДвП.

Въвеждането на наказателна отговорност при липса изцяло на относими обсъждания и мотиви за това прави обективно невъзможно тълкуването по чл. 46 ал.1 ЗНА на разпоредбата на нормативния акт, което задължително предхожда правоприлагането, тъй като не позволява установяването по надлежен ред на точния смисъл на законовото правило.

Нарушен е заложеният във фундамента на правовата държава конституционен принцип на законността (чл. 4 ал. 1 от Конституцията), като е накърнена предвидимостта в правното регулиране, дестабилизирана е правната сигурност, която правовата държава, каквато е България съгласно чл. 4 ал. 1 изр. 1 КРБ, е предназначена да осигури и която е предпоставена от създаването и действието на ясно, еднозначно, непротиворечиво, стабилно и предвидимо законодателство (в този смисъл, решение № 1 от 27.01.2005 г. по к.д. № 8/2004 г. на Конституционния съд). Нарушено е и заложеното в чл. 5 ал. 3 от Конституцията правило, както и принципът за справедливостта и юридическото равенство на гражданите по чл. 6 ал. 2 от Конституцията. / Мотиви на искането на ОСНК на ВКС по конст. дело 15 /24г /

Игнорирана е практиката на Конституционния съд, според която неоспорима е необходимостта от това законодателната власт, подобно на останалите публични власти, да се съобразява с принципа за правовата

държава от гледище на „допустимите параметри и съдържанието на възприеманите законодателни положения“, като всяко едно законодателно разрешение следва да е в съгласие с принципите и с отделните разпоредби на Конституцията (РКС № 10/2009 г.), още повече в областта на наказателното право, където законодателят навлиза с висок интензитет в конституционно установената индивидуална сфера на гражданите (РКС № 12/2016 г. по к.д. № 13/2015 г.). / Мотиви на искането на ОСНК на ВКС по конст. дело 15 /24г /

С оспорената разпоредба на ал.3 чл. 343в НК е внесена неяснота и вътрешно противоречие в Наказателния кодекс, който, подобно на всеки закон, трябва да е непротиворечив и да е логичен, както в своята цялост, така и във всяка една от своите разпоредби, като всеки институт и всяка норма в него трябва да са органично свързани с останалите, изграждащи целостта му. Доколкото с оспорената разпоредба се въвежда принуда, която осезаемо засяга правата на гражданите, би следвало разпоредбите, на които тя е основана да са понятни, безспорни и предвидими (в този смисъл решение № 13/2022 г. по к.д. № 8/2022 г. на КС). Оспорената разпоредба на ал.3 чл. 343в НК не отговаря на тези условия и въведената с нея уредба е в нарушение на чл. 4 ал. 1 КРБ, като пренебрегва основни характеристики на правната сигурност и на самата правова държава - последователността и предвидимостта на регламентацията, в случая - на тази относно установяване на наказателна отговорност (в този смисъл решение № 10 от 13.09.2012 г. по к. д. № 15/2011 г. на КС). / Мотиви на искането на ОСНК на ВКС по конст. дело 15 /24г /

Нарушено е и правилото по чл. 5 ал. 3 КРБ, като друго, специфично проявление на принципа на правовата държава в наказателното правоприлагане. Посоченото правило е относимо към криминализирането на деянията и определянето на наказанията за тях като средство за упражняване на държавна принуда, поради което определящо за съдържанието му е указаното от Конституционния съд в решение № 5/2014 г. по к.д. № 2/2014 г., че тази принуда „би била легитимна само ако се осъществява съобразно ясните и стабилни предписания на наказателния материален и процесуален закон. По този начин би се гарантирала стабилността и правната сигурност в съответните материални и процесуални правоотношения, които са били предмет на наказателното производство, като същностна характеристика на правовата държава.“ / Мотиви на искането на ОСНК на ВКС по конст. дело 15 /24г /

С оспорената разпоредба на ал.3 на чл. 343в НК при липса

изцяло на относими мотиви и обсъждания е въведена наказателна отговорност за вече съществуващо административно нарушение по чл. 177 ал. 1 т.2 ЗДВП вр. чл. 171 т.1 и т. 4 ЗДВП . Поради това следва да се приеме , че новата разпоредба не представлява легитимен отговор на деяние с повишена степен на обществена опасност, налагаща именно наказателноправната репресия, а се явява произволно санкциониране с най – тежката по характер отговорност .

В този смисъл накърнен е конституционният мащаб за допустимо ограничаване на правата, като е въведено ограничение, лишено от каквото и да е легитимно основание, което да прави мерките „съразмерни с характера на защитаения интерес“ (решение № 20/1998 г. по к.д. № 16/1998 г.; решение № 7/1996 г. по к.д. № 1/1996 г.; РКС № 4/2001 г.). /Мотиви на искането на ОСНК на ВКС по конст. дело 15 /24г /

Злепоставена е справедливостта, дължима от закона в правовата държава, както и равенството на гражданите пред закона, съответно нарушен е предназначеният да обезпечи тези конституционни ценности чл. 6 ал. 2 от Конституцията. А те обвързват и законодателя, наред с всяка от останалите публични власти (в този смисъл решение № 14 от 10.11.1992 г. по к.д. № 14/92 г. на КС). / Мотиви на искането на ОСНК на ВКС по конст. дело 15 /24г /

Обвинените по оспорената разпоредба лица са поставени в условия на неравно третиране от страна на държавата спрямо обвинените по ал. 1 на чл. 343в НК , тъй като , при идентични други основания, за извършителите на деяние по ал.3 на 343в НК се предвижда същата по тежест наказателна отговорност като предвидената за лицата , извършили деяние по ал.1 на чл. 343в НК , макар деянието по ал.1 на чл. 343в НК да се характеризира със значимо по - висока степен на обществена опасност , обусловена от пренебрегването от дееца на отправеното му предупреждение с предходното наказване по административен ред за същото деяние .

Неравното третиране е произволно и нарушава установената с чл. 6, ал. 2 КРБ забрана за ограничаване на права, основано на лично положение, имплицитно съдържаща се в принципа за юридическо равенство на гражданите. А както е посочено в решение № 4 от 23.02.2001 г. по к.д. № 15/2000 г. на КС, когато със закон се въвежда ограничение, то трябва „да е разумно и не може да надвишава степента, необходима за постигането на съответната легитимна цел.“ Касае се за принципно положение, което Конституционният съд подчертава, че е „присъщо на всяка съвременна демократична правова система“. / Мотиви на искането на ОСНК на ВКС по конст. дело 15 /24г /

С тълкувателната си практика ЕСПЧ е установил, че всяко

ограничение на основни права по КЗПЧОС , права с фундаментално значение, следва да е предвидено в закона , да преследва легитимна цел и да е необходимо в едно демократично общество . Намесата в правото следва да съответства на “належаща обществена потребност ”, за да се приеме за необходима в едно демократично общество, а такава потребност съществува, когато основанията, изтъкнати , за да я оправдаят , са на първо място - релевантни и на следващо място – и достатъчни и намесата е пропорционална на преследваната със закона легитимна цел.

Посоченото тълкуване е относимо към всички основни по смисъла Конвенцията права , вкл. правото по чл. 8 КЗПЧОС на зачитане на личния живот . ЕСПЧ посочва , че „ Според установената практика на Съда идеята за необходимост предполага намеса , която съответства належаща обществена потребност и по - специално да е пропорционална на преследвана легитимна цел „ / делото *Olsson c/y Швеция /* . С решението *Handyside c/y Обединеното кралство* Съдът е указал, че , за да бъде ограничението на правото обосновано и намесата на държавата в него - пропорционална на легитимна цел , правото на държавата за намеса следва да е упражнено от нейните органи при надлежно разглеждане на елементите на правото по Конвенцията и оценка на мотивите за намесата в него и при доказателства за осъществен процес на балансиране на конкуриращите се интереси . А по делата *Hirst v UK / №2 /* и *Dickson v UK* Съдът е установил нарушение на КЗПЧОС поради липса на сериозна балансираща оценка относно ограниченото право по Конвенцията и конкуриращия обществен интерес, посочен от държавата като основание за намесата ѝ в правото. По отношение оценката за пропорционалността на намесата в правата по Конвенцията , която се налага при установена необходимост от намесата, Съдът в решенията по делата *Campbell c/y Обединеното кралство* и *Marckx c/y Белгия* е приел, че явната непропорционалност на намесата обуславя извод, че мярката на ограничението на правото не е необходима , също , че липса на пропорционалност се наблюдава , когато съществува алтернативен начин за защита на обществения интерес , който не ограничава или ограничава в по - лека степен правото по Конвенцията. Намесата в правата е непропорционална , ако е безсмислена , защото целта не може да бъде постигната чрез мярката на ограничението - делата *Weber v Switzerland* и *Observer and Guardian v UK* .

Посочените тълкувателни разяснения на ЕСПЧ налагат извод , че въвеждането на наказателна отговорност с оспорената разпоредба

на ал.3 на чл. 343в НК, при липса изцяло на относими мотиви и обсъждания за това, е мярка на държавна намеса в правото по чл. 8 КЗПЧОС на зачитане на личния живот на гражданите, която намеса е осъществена в нарушение на изискванията на КЗПЧОС. Въвеждането на наказателна отговорност с оспорената разпоредба на ал.3 на чл. 343в НК не съответства на "належаща обществена потребност" и не е необходима в едно демократично общество.

Условия за намесата на държавата в упражняването на основни права по КЗПЧОС са справедливият баланс между нуждите на обществения интерес и изискванията за защита на основните права на гражданите и разумното отношение на пропорционалност между използваните средства и преследваната цел. Конституционният съд също е подчертавал, че предвидените в закона случаи на ограничаване на основни права, изрично очертани в Конституцията, трябва да имат достатъчно сериозни и основателни причини (в този смисъл, РКС № 9/98 г. по к.д. № 6/98 г.). / Мотиви на искането на ОСНК на ВКС по конст. дело 15 /24г /

Оспорената разпоредба на ал.3 на чл. 343в НК е вътрешна правна норма, която не засяга областите на компетентност на Съюза, така както са определени в Договорите и не представлява мярка по прилагането на правото на Европейския съюз.

Но нарушаването на КЗПЧОС се явява нарушение и на чл. 6 от Договора за Европейския съюз, тъй като според чл. 6 т. 2 и т.3 ДЕС - Съюзът се присъединява към Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи и основните права, както са гарантирани от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи и както произтичат от общите конституционни традиции на държавите-членки, са част от правото на Съюза в качеството им на общи принципи.

По изложените мотиви СРС прие, че са налице основанията по чл. 150 ал.2 на Конституцията за отправяне на искане пред Конституционния съд за упражняване на правомощията на съда по чл. 149 ал. 1 т. 2 КРБ.

Съобразно изложеното във връзка с нохд 2590/24 г на

СРС и нохд 17733/23г на СРС на осн. чл.150 ал.2 КРБ Софийски районен съд отправя искане за обявяване на противоконституционност на чл. 343в ал.3 от Наказателния кодекс на Република България.

Приложения :

Преписи от посочените относими към искането материали нохд 2590/24 г на СРС и нохд 17733/23г на СРС - обвинителни актове на СРП , удостоверения за образуваните по тях дела на СРС , 23 с-в и съдебни актове на СРС по посочените дела ;

Писмо от главния секретар на Народното събрание по искане вх. № 03.04. 2020г. ;

Предложение на двама народни представители вх. № от 29.02. 2016г за промени в приет на първо гласуване законопроект за изменение и допълнение на НК ;

Протокол от заседание на Комисията по правни въпроси от 12.10 2016г в частта относно чл. 343в НК от ЗИД на НК.;

Доклад на Комисията по правни въпроси от 02.11. 2016г в частта относно чл. 343в ал.3 НК .;

Съдия :

